

Handläggare: Barbro Eriksson
Telefon: 508 03 077

Kvalitetsredovisning

Strukturella förutsättningar och organisation

Förskoleverksamheten är organiserad i sju geografiska enheter och varje enhet leds av en förskolechef. Enheterna organiserar verksamheten utifrån sina behov och förutsättningar. Organisationen ger förutsättningar att erbjuda barn i stadsdelen en likvärdig förskoleverksamhet. För att stödja enheternas arbete med barn i behov av särskilt stöd finns samordnare, förskolepsykolog och tal- och specialpedagog.

- Förskoleverksamheten har under året i snitt haft 1995 barn (2013 var siffran 2057 barn), av dessa har ca 1252 barn annat modersmål än svenska. Antalet barn i stadsdelen beräknas minska något de närmaste åren. Förskoleverksamheten har totalt 392,96 anställda (omräknat i heltidstjänster). Av dessa är 35,75 % förskollärare. Vi har ökat antalet anställda, dock ej lyckats anställa förskollärare, vilket resulterat i att andelen förskollärare minskar.
- Andel medarbetare med annat modersmål än svenska: ca 60 %
- Antal barn per personal: 4,95
- Antal barn per avdelning: 16

Underlag, källor och kvalitetsarbetets genomförande

Spånga-Tenstas förskoleenheters kvalitetsarbete utgår ifrån stadens kvalitetssystem, ILS - integrerad ledning och styrning. Enheterna upprättar sina verksamhetsplaner utifrån kommunfullmäktiges budget och mål, stadsdelsnämndens mål, stadens förskoleprogram, läroplan för förskolan, skollag och barnkonventionen samt aktuella utvecklingsområden. I verksamhetsplanen formulerar enheten sina åtaganden som följs upp i tertialrapporterna, verksamhetsberättelse och kvalitetsredovisning. Uppföljning sker på samtliga nivåer.

Förvaltningens redovisning grundar sig på uppföljningar, genomförda på olika nivåer, för att skapa en samlad bild av måluppfyllelsen. Förskoleenheternas tertialrapporter, kvalitetsredovisningar, verksamhetsberättelser samt kvalitetsindikatorn (självvärdering) ger tillsammans med förskoleundersökningen och medarbetarenkäten information om hur målen uppfyllts. I den reviderade läroplanen är kraven på uppföljning och utvärdering av förskoleverksamheten förtydligade. Arbetet med mål och resultatstyrning, MoRS, har bidragit till

enheternas bedömning av verksamhetens förmåga att leva upp till läroplanens mål och intentioner.

Övergripande bild av måloffyllelsen

De samlade resultaten visar att förskoleverksamheten utvecklats i enlighet med förskolans uppdrag inom ett antal områden men att det också finns flera utvecklingsområden som behöver prioriteras. Arbetet med mål och resultatstyrning har ökat pedagogernas kunskap och förståelse för det pedagogiska uppdraget utifrån reviderad läroplan.

Aktivt medskaparindex (AMI) är 83. AMI består av tre delindex motivationsindex, ledarskapsindex och styrningsindex, och ingår i en nationell mätning. Medarbetarnas motivation leder till engagemang som är en viktig del för att skapa verksamheter av hög kvalitet. Förskolornas motivationsindex är 84.

Andelen förskollärare har minskat något i stadsdelen från föregående år, från 37,47 % till 35,75 % . Förskollärartätheten varierar mellan enheterna, från cirka 26 % upp till 46 % . Enheterna har säkerställt att förskolans målstyrda processer genomförts och planerats av förskollärare genom att organisera så att det finns förskollärare på varje avdelning i så stor utsträckning som möjligt, kompetensutveckling för barnskötare, nätverk för erfarenhetsutbyte samt genom reflektion och handledning. Under året har stadsdelens mentorsorganisation kommit igång och åtta nytexaminerade förskollärare har påbörjat sitt introduktionsår. Under denna introduktionsperiod inbjuds de till fyra träffar som behandlar fyra kompetensprofiler utifrån Skolverkets anvisningar samt en extra kompetensprofil med Mål och Resultat styrning (MoRs). Barnskötarnas erfarenhet och kompetens har tagits tillvara och de har erbjudits olika former av fortbildningsinsatser. Stadsdelen har under året haft fyra barnskötare som går den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen.

Stadsdelen har haft en fortsatt satsning på att utveckla arbete med NTA, Naturvetenskap och Teknik för Alla, då den visat sig ha fallit väl ut. Förskolorna beskriver att NTA ökar kompetensen och nyfikenheten, för naturvetenskap, hos både barn och personal. I stadsdelen finns en utbildare som håller i utbildningar både inom och utanför stadsdelen.

Alla sju enheter har deltagit PIM - utbildning, Praktisk IT- och Mediekunskap. Utbildningen slutfördes i juni 2014. Vid slutförandet hade 85 % av medarbetarna nått nivå tre i utbildningen, vilket är det näst högsta resultatet i staden.

Stadsdelens resultat från förskoleundersökningen 2014 gällande de kommunala förskolorna har ökat från föregående år. Resultaten varierar mellan förskolor och mellan avdelningar från högsta och till lägsta andel nöjda föräldrar. Det är en fortsatt utmaning i förskolornas kvalitetsarbete att arbeta för en likvärdig förskola för de barn som är inskrivna i den kommunala verksamheten.

Nedan redovisas index per frågeområde samt NFI (Nöjd föräldrindex) de tre senaste åren.

Frågeområde	2012	2013	2014
Utveckling & lärande	71	73	77
Normer & värden	84	84	85
Inflytande & delaktighet	78	77	83
Samverkan med hemmet	73	76	80
NFI	71*	81	81

*2012 baserades NFI på tre frågor. Sedan 2013 är det indexering av fråga 23, vilket gör att siffran inte är jämförbar mellan åren.

Förskolornas resultat ökade på samtliga av de fyra områdena som omfattar förskolans uppdrag, utveckling och lärande, normer och värden, inflytande samt samverkan med hemmet. NFI (nöjd föräldrindex) ligger på fortsatt hög nivå, detta värde är en indexering av fråga 23 "Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola" och mäts i skalan 0-100.

81 % av föräldrarna är som helhet nöjda med sin förskola och lika många kan rekommendera sitt barns förskola. 88 % av föräldrarna uppger att de är nöjda med att deras barn känner sig trygga på sin förskola och på frågan om de upplever förskolan i sin helhet trygg och säker har nöjdheten ökat med 2-6 procentenheter. Föräldrar är fortsatt mest nöjda med att pojkar och flickor ges lika möjlighet att utvecklas, 88 %. I frågeområdet utveckling och lärande ökade resultatet med 2-5 procentenheter. Utifrån resultaten är språk, naturvetenskap, kultur och mat prioriterade områden 2015

Mål/Åtaganden

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Barn i förskolan utvecklar identitet, förmågor och kunskaper i utmanande pedagogiska miljöer

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar inom området utveckling och lärande ökar.	77	76	2014

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barn med funktionsnedsättningar ska företrädesvis inkluderas i de ordinarie förskolegrupperna.	2013-01-01	2014-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna ska arbeta med mål och resultatstyrning - MoRS för att utvärdera verksamhetens förmåga att leva upp till mål och intentioner i läroplanen.	2013-01-01	2015-12-31
Språkpolicyn ska implementeras på förskolorna.	2013-01-01	2015-12-31

Bedömning och analys

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Utveckling och lärande

Förskolorna har utvecklat sina arbetssätt för att möta och utmana barnen i sin utveckling och öka deras kunskap. Det projekterande förhållningssättet har fått en större genomslagskraft på förskolorna. Barnen har utmanats i sitt lärande genom pedagogiska miljöer och material samt pedagogernas förhållningssätt.

Förskolorna har arbetat i olika former av projekt och teman där språk, matematik samt naturkunskap och teknik ingår. Arbetet i mindre grupper bidrar det till ökad kommunikation och fler möjligheter att utforska och lära.

Ett stort antal av stadsdelens förskolepersonal har deltagit i utbildning i pedagogisk dokumentation som anordnats av pedagogistor i stadsdelen. Årets sommarseminarium anordnades vis två tillfällen och hade ca 90 deltagare. Temat för dagarna var "Allt hänger ihop" och syftet var att få förståelse för hur våra dokument hänger ihop och stödjer den pedagogiska verksamheten.

För att utmana barns språkutveckling har personalen arbetat språkutvecklande och med olika uttrycksmedel. Att medvetet benämna och konkretisera ord och begrepp tillsammans med barnen i olika situationer lägger grund för en god språkutveckling. För att öka kompetensen och skapa en gemensam grund för förskolans språkutvecklande arbete och förståelse för flerspråkighet och mångfald implementeras stadsdelens språkprogram för förskoleverksamheten under året. Programmet presenterar teorier och strategier för barns språkutveckling utifrån både förstaspråk och flerspråkighetsaspekter. Stadsdelens utbildningsåtgärder i flerspråkighet ökar personalens kompetens i arbetet med flerspråkiga barn. Behov av fortsatt utbildningsåtgärder kvarstår.

I förskolorna sker ett arbete med en mångfald av kultur, där barn erbjuds varierande aktiviteter och är medskapare av kultur. En bredare kultursatsning har genomförts under året med bl a en konsertserie under hösten. Ett samarbete tillsammans med Kulturförvaltningen startades inom ramen för El Sistema och ett 70-tal femåringar deltar från fyra förskoleenheter i Tensta. Barnen är medskapare och får möjlighet att växa genom musiken. Att arbeta med El Sistema innebär även täta kontakter med barnens föräldrar och därmed involveras hela familjen delaktig i verksamheten.

Resultaten från förskoleundersökningen 2014 visar att 77 % av föräldrarna är nöjda med området utveckling och lärande, det är ökning med fyra procentenheter

från 2013. Enheternas analyser visar att detta fortsatt är område måste prioriteras för att öka nöjdheten hos föräldrarna. Det framgår att det fortsatt finns behov av att diskutera barn- och kunskapssyn för att leva upp till läroplanens intentioner, att öka kommunikationen med föräldrar och utveckla dokumentationen kring varje barn. Åtgärder och handlingsplaner har inarbetats i enheternas verksamhetsplaner

Normer och värden

Förskolornas medvetna arbete med värdegrunds- och demokratifrågor resulterar i att barn utvecklar respekt och förståelse för varandra och olikheter. Barn ses som kompetenta och utrustade med många olika förmågor. Barn har i ökad omfattning lärt sig hantera och lösa sina problem i dialog med varandra. Personalens strävar efter ett bemötande som utgår från ett interkulturellt förhållningssätt. Detta ställer krav på personal att ständigt reflektera över sina värderingar inte bara i arbetslaget utan även tillsammans med barn och föräldrar. Öppna och respektfulla möten mellan pedagoger, barn och föräldrar bidrar till en ökad trygghet för barnen under deras förskolevistelse.

Barns olikheter ses som tillgång. Det inkluderande synsättet dominerar när det gäller att integrera varje barns egna behov i det pedagogiska arbetet. Externa placeringar på specialförskolor efterfrågas i liten omfattning. Stödenhetens vägledning i arbetet med barn i behov av särskilt stöd bidrar till en ökad möjlighet att inkludera alla barn i det dagliga arbetet. Stödenheten har anordnat en gemensam studiedag under temat inkludering. En enhet har varit representerade vid en förskolekonferens i Tyskland, där de berättade om sitt inkluderingsarbete.

Genus/normkritiskt- och jämställdhetsarbete är viktiga utvecklingsområden för förskolan där värderingar, erfarenheter och kunskap hos personalen har stor betydelse. Detta arbete har fördjupats under året. Att bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete innebär att personalen reflekterar och synliggör sina egna värderingar för att kunna arbeta utifrån det uppdrag som läroplanen anger. Enheterna fortsätter följa upp verksamhetens innehåll utifrån ett genus och normkritiskt perspektiv.

Likabehandling

Förskolorna omarbetar årligen sina planer mot diskriminering och kränkande behandling för att säkerställa att de uppfyller lagstiftningens krav. Förskolorna arbetar för att få barn och föräldrar delaktiga i processen. I det dagliga arbetet är alla personers lika värde, inkludering och jämlikhetsfrågor i fokus. Personalen lägger stor vikt vid reflektion och beskriver en ökad medvetenhet om hur betydelsefullt det egna förhållningssättet är i förhållande till det resultat de uppnår i barngrupperna. Resultatet i förskoleundersökningen bekräftar det arbetet då 84 % av föräldrarna anser att deras barn känner sig trygga i förskolan, detta är en ökning med 6 procentenheter.

Barns inflytande

Barnen är med och påverkar utformandet av den pedagogiska miljön och den dagliga verksamheten. Genom att skapa olika former för möten och samtal ges

barnen utrymme att göra aktiva val, komma med förslag och ta egna initiativ. Personalens observationer och dokumentationer leder till att barnen får möjlighet till inflytande över sin tid i förskolan. Det finns förskolor som arbetar systematiskt med att reflektera med barnen om deras eget lärande och ger på så sätt barnen möjlighet att få inblick i sina lärstrategier. I och med personalens förhållningssätt och respektfulla bemötande av önskingar och tankar blir barnen medvetna om sin möjlighet till påverkan. I de förskolor där barns intressen, förmågor och lusta att lära ligger till grund för den pedagogiska miljön ökar barns reella inflytande. Personalens förmåga att skapa delaktig och inkluderande är avgörande för processen. Inkludering har under året varit ett stadsdelsövergripande utvecklingsområde. Förskolorna beskriver hur processen med barn inflytande och inkludering har utvecklats under året. Flera förskoleenheter lyfter barns inflytande och det reflekterande arbetssättet som ett fortsatt utvecklingsområde. Resultaten i förskoleundersökningen varierar under de tre sista åren från 78 % (2012), 77 % (2013) 83 % (2014) dock är det inte riktigt jämförbart då antalet frågor har ändrats.

Samverkan

NÄMNDMÅL:

Förskola, vårdnadshavare och skola samverkar förtroendefullt för att främja barns utveckling och lärande

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar inom området samverkan med hemmet ökar	80	78	2014

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna för en dialog om resultaten i brukarundersökningen med föräldrar.	2013-01-01	2015-12-31
Förskolorna genomför aktiviteter för att öka svarsfrekvensen på brukarundersökningen.	2013-01-01	2015-12-31
Vid övergången från förskola till skola ska särskild samverkan ske med berörda parter så att funktionsnedsatta barn får en bra övergång.	2013-01-01	2014-12-31

Bedömning och analys

Samverkan med hemmet

Förskolorna har erbjudit olika former av samverkan såsom uppstarts- utvecklings- och uppföljningssamtal, föräldramöten, föräldraråd och andra mötesformer. Föräldraaktiv inskolning är utbredd bland förskolorna, vilket har upplevts som

positivt både av föräldrar och av pedagoger. Förskolor erbjuder uppstarts och uppföljningssamtal i samband med inskolningen för att skapa ett förtroendefullt samarbete.

Föräldrars synpunkter och klagomål utgör en viktig del för utvecklingen av förskoleverksamheten. Antalet inkomna synpunkter och klagomål fortsätter att öka, vilket ses som positivt och ett tecken på att förskolorna systematiserat sin klagomålshantering. Många synpunkter är beröm från föräldrarna till verksamheten.

82 % av föräldrarna känner sig välkomna att ställa frågor och lämna synpunkter på verksamheten vilket får ses som ett gott resultat. Förskolornas strategiska arbete för att öka föräldrars nöjdhet rörande information om förskolans mål och arbetssätt visar gott resultat. Här ökade andelen nöjda föräldrar från 77 % till 80 %. Sett över en treårsperiod har nöjdheten ökat med 8 procentenheter.

Samverkan med skolan

Förskola och skola har samverkat enligt den lokalt framtagna handlingsplanen för övergång förskola-skola. Med handlingsplanen som utgångspunkt förväntas resultatet, en väl genomförd övergång ur ett barn- och föräldraperspektiv, bli en mer utbredd samverkan mellan personal i de båda skolformerna. Ett samverkansmöte har genomförts, vid detta möte var även stadsdelens fristående verksamheter inbjudna. Samarbetet mellan förskolorna och skolorna fortsätter att utvecklas. För att samarbetet inte bara ska handla om praktiska frågor behöver förskola och skola fördjupa diskussionen kring barn- och kunskapssyn och det pedagogiska innehållet i överlämnandet.

Tidigare utvecklingsinsatser

Under året har flera gemensamma utbildningsinsatser genomförts för utveckling mot de nationella målen:

Mål- och resultatstyrning: Pirkko Leporanta-Morleys (utbildningsförvaltningen) stöd och konsultation till enheternas stödpedagoger har under året minskat i omfång. En styrgrupp har tillsatts för att säkerställa fortsatt utveckling.

Pedagogisk dokumentation: Pedagogistor har haft kurser där ett stort antal personal deltagit

Språk: Föreläsning "Hur utvecklas genrepedagogik?" för all personal

Läsatsning: Studiecirkel i samarbete med de lokala biblioteken, för 49 läsombud. Cirkelarna har haft Agneta Edwards bok "Bilderbokens mångfald och möjligheter" som underlag.

Kompetensutveckling i flerspråkighet "Flerspråkiga barn i förskolan" för ca 50 medarbetare

Introduktionstillfällen för nyutexaminerade förskollärare. Dessa tillfällen bygger på Skolverkets kompetensprofiler.

NTA-utbildning: Stadsdelens NTA utbildare har hållit i utbildning, för personal, på lådorna Luft, Vatten och Ljud. Utbildningarna har bidragit till att öka barnens och personalens intresse, nyfikenhet och kunskap i naturvetenskap.

Autismföreläsning för all personal

Utbildning om lekgrupper: Specialpedagog och personal från smågrupper.

Kvalitetsindikatorn

Enheterna beskriver arbetet med kvalitetsindikatorn tillsammans med mål- och resultatstyrning (MoRs) som en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet. Indikatorn ger en bild av avdelningarnas utvecklingsområden såsom att koppla vetenskapliga teorier till praktiken, ämnesfördjupningar, utveckla den pedagogisk dokumentation, utveckla reflektion med barn, IKT, utveckla pedagogiska miljöer. Pedagogisk dokumentation används som stöd i bedömningarna. Indikatorn ökar medvetenheten i arbetslagen gällande miljön och sin verksamhet. Fem arbetslag gör bedömningen att de ligger under nivå tre. För dessa arbetslag upprättas en handlingsplan.

Pedagogisk miljö och material

Genomsnitt	Variation
3,6	3,0-4,0

Kommentar: Snittet har ökat något från föregående år. Enheter lyfter detta som ett område man haft fokus på under året. Det finns enheter som beskriver en ojämn kvalitet i den pedagogisk miljön och att det finns olika förutsättningar och utvecklingsbehov gällande t ex IKT, utforskande miljö samt barns inflytande och delaktighet vid utformandet av miljön. Den pedagogiska miljön följs upp i reflektionsprotokoll (MoRs, Mål och Resultat styrning).

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

Genomsnitt	Variation
3,7	3,3-4,3

Kommentar: Detta är även i år det område med den högsta värderingen. Här beskriver enheterna barns inflytande och delaktighet som en viktig del. Arbetet följs upp i reflektionsprotokoll.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Genomsnitt	Variation
3,6	3,0-4,2

Kommentar: Detta område har över tid haft hög variation. Enheterna beskriver fortsatt behov av att implementera stadsdelens språkprogram. Programmet reflektion, pedagogisk dokumentation och IKT är stöd och framgångsfaktorer för det språkutvecklande arbetet. Kompetenssatsningar har under året gjorts på barns flerspråkiga utveckling samt lässatsning i förskolan.

Barns matematiska utveckling

Genomsnitt	Variation
3,5	3,0-4,0

Kommentar: Enheter beskriver behov av diskussioner om vad matematik är eller kan vara för barn i förskolan. Matematik är en del i det pedagogiska arbetet, dock finns på flera förskolor behov av fördjupade kunskaper.

Naturvetenskap och teknik

Genomsnitt	Variation
3,6	3,0-4,4

Kommentar: detta är området med den högsta variationen. Flera enheter har haft fortbildnings-satsningar inom NTA (Naturvetenska och teknik för alla) samt personal som studerat på universitetet.

Stadsdelsgemensamma insatser

Under året har mentorsorganisationen och introduktionsåret för nyutexaminerade förskollärare kommit igång. Mentorsorganisationen består av två huvudmentorer samt mentorer förskoleenheterna. I dagsläge saknar några enheter utbildade mentorer. Huvudmentorerna har utarbetat ett underlag för de fyra kompetensprofiler utifrån Skolverkets anvisningar och en extra kompetensprofil med MoRs (mål och resultatstyrning). Under introduktionsåret får förskollärarna träffas vid fem profiltillfällen ledda av huvudmentorerna. Förnärvarande genomgår åtta förskollärare introduktionsperioden. En styrgrupp är tillsatt med syfte att ansvara och säkerställa att mentorsorganisationens innehåll genomförs enligt Skolverkets krav på huvudmannen. Övriga uppgifter för styrgruppen är resurstilldelning, att ha en övergripande bild av utbildningsbehovet av mentorer samt stödja och leda huvudmentorerna.

Under hösten -14 och våren -15 genomförs tillsammans med Spånga och Tensta bibliotek en satsning på läsning i förskolan. 49 läsombud på förskolan deltar i en studiecirkel där samtal om bilderböcker och läsning förs. Studiecirkeln utgår från Agneta Edwards bok "Bilderbokens mångfald och möjligheter". Denna lässatsning med en kickoff. Vid detta tillfälle hölls två föredrag. Susanna Ekström, litteraturpedagog som talade om "Vikten av att läsa högt och leva, leka intrycken från bilder och ord" och Anna Bengtsson, författare pratade, utifrån egna och andras bilderböcker, om "Bilden/texten/berättelsen"

IKT (informations- och kommunikationsteknologi) är en stor utmaning för enheterna. Med stöd av staden har vi gjort en stor satsning på fiberkabel till förskolorna och påbörjat införande av trådlösa nätverk. Detta ger personal och barn större möjligheter att använda IKT som ett verktyg för sitt lärande. PIM-utbildningen gav en kompetenshöjning hos personalen och barnen ha börjat inkluderas i arbetet.

För att säkerställa att alla barn, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett professionellt kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand, har stadsdelens huvudkulturombud fått ett utökat uppdrag. Uppdraget innebär inventering av vilka olika kulturaktiviteter som genomförs inom förskolan, information om det reviderade kulturprogrammet på enheternas APT samt utarbeta ett förslag till strategisk plan för hur kulturen kan förtydligas och integreras i verksamheten.

Stadsdelens analys av kvaliteten

Utifrån MoRs-uppföljningar, kvalitetsindikatorn, kvalitetsredovisningar, förskoloundersökningen och dialog i fokusgrupper bedömer vi att kvaliteten förbättras över år. Det pedagogiska uppdraget i läroplanen har utvecklats genom arbetet med mål och resultatstyrning, MoRs. Enheterna står på olika nivåer i processen p g a olika faktorer. Vi kan se att de arbetslag som utvecklat arbetet med pedagogisk dokumentation har lättare att använda reflektionsprotokollen och reflektera utifrån sin verksamhet och se barnens läroprocesser. En styrgrupp är

tillsatt för att säkra fortsatt utveckling. Arbetet med mål och resultatstyrning, MoRS stödjer verksamhetens kvalitetsutveckling. Genom den modellen har personalen fått kunskap om hur verksamheten bidragit till utveckling, lärande och delaktighet hos barnen och bedömer huruvida alla barn är inkluderade i läroprocesserna. Vid resultatdialog med förskoleenheterna framkom att personalen ser en svårighet i att göra bedömning av andel inkluderade barn, och beskriver detta som ett fortsatt utvecklingsområde. Personalen har observerat, dokumenterat och analyserat arbetet med stöd av reflektionsprotokoll. Pedagogisk dokumentation ökar kunskapen och insikten om det pedagogiska arbetet i förskolan och synliggör barns läroprocesser samt förmågor. Den skapar förutsättningar för återkoppling till barn om deras lärande, visar föräldrar hur det pedagogiska arbetet skapas samt hjälper pedagogerna i att utveckla och hålla den pedagogiska miljön levande. En utbildningssatsning i pedagogisk dokumentation genomfördes 2014. Under 2015 kommer denna satsning fortsätta men med fördjupat fokus på barn- och kunskapssyn.

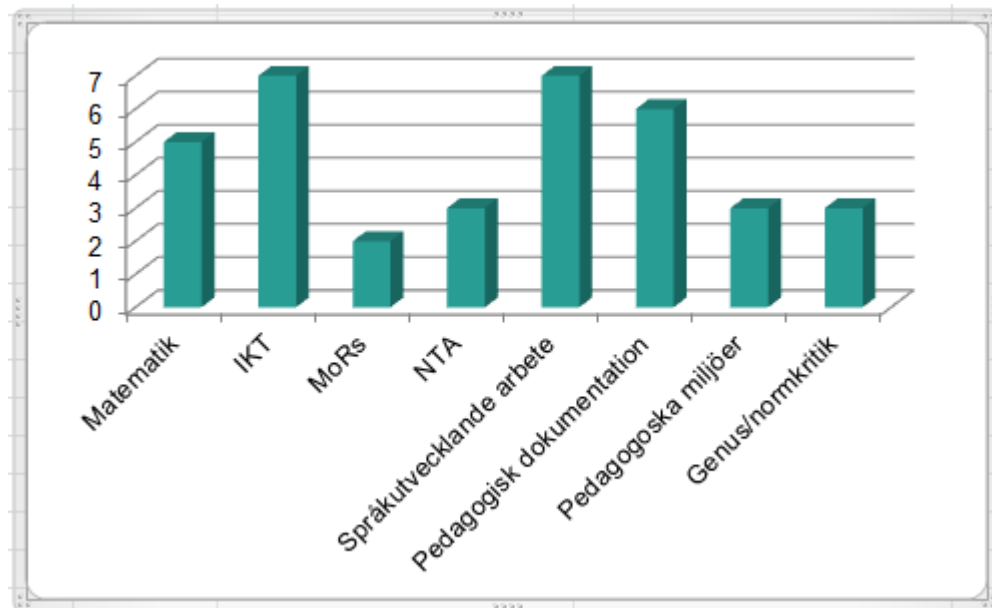
Resultatet på självvärderingen av kvalitetsindikatorn visar stora skillnader i utfall. Skillnaderna har dock minskat i sett över de tre senaste åren. Enheterna vittnar om att personalen fått större insikt och mer kritiskt granskar sin verksamhet.

I förskolans läroplan beskrivs förskollärarens förtydligade roll och utökade ansvar. Stadsdelen står inför en stor utmaning att öka andelen förskollärare. Ett led i detta är samarbete med universitet och högskolor. Föreläsningar har ett 40 tal studenter sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) i vår stadsdel. En ytterligare del i arbetet med att öka andelen förskollärare är vidareutbildning för barnskötare till förskollärare. Barnskötarna är viktiga i arbetslaget och yrkesrollen behöver fortsätta att utvecklas. Många barnskötare i stadsdelen har lång erfarenhet och yrkeskunskap. För att vara en attraktiv stadsdel är karriärssatsningar för förskollärare såsom chefsrekryteringsutbildning, traineeplatser och rektorsutbildning viktiga delar. Utbildningsinsatser har genomförts för att öka kompetensen hos förskolans medarbetare och grund- eller vidareutbildning erbjuds till barnskötare eller förskollärare.

Förskolornas arbete med IKT prioriteras nu i vår stadsdel. Med den satsning på trådlösa nätverk som genomförs skapas goda förutsättningar för att utveckla detta arbete. Efter den genomförda PIM utbildningen, där 85 % av förskolan personal lyckades nå nivå tre vid utbildningen slut, finns ett stort intresse att utveckla detta arbete.

Utvecklingsområden på Stadsdelsnämnds nivå

Enheterna lyfter åtta utvecklingsområden. Stapeldiagrammet nedan visar antal enheter som ser respektive område som ett utvecklingsområde. IKT och språk är de utvecklingsområden alla enheter identifierat. Inom området språk avses flera delar såsom genrepedagogik, flerspråkighet, lässatsning och språkprogrammet.

Utifrån enheternas utvecklingsområden har stadsdelen identifierat följande utvecklingsområden på stadsdelsnivå

Implementeringen av stadsdelens språkprogram fortsätter under 2015 och stadsdelens språknätverk stödjer detta arbete. Språkombud finns i alla enheter. Stadsdelen har en styrgrupp för språkutvecklande arbetet för att säkerställa fortsatt utveckling. Det är viktigt påbörjade satsningen "Flerspråkighet i förskolan" fortsätter så att kompetensen finns hos all personal i förskolan.

Under året har utbildning av läsombud påbörjats. Denna utbildning genomförs i samarbete med de lokala biblioteken och kommer fortgå under 2015.

Enheterna beskriver den positiva utveckling PIM gett inom verksamheten. Under 2014 och 2015 pågår fiberdragning till förskolorna och en satsning på trådlösa nätverk genomförs som ett led i utveckling av IKT.

En förutsättning för arbetet med MoRs, mål och resultatstyrning, är pedagogisk dokumentation. Stadsdelen har under ett antal år haft utbildning i pedagogisk dokumentation. Det finns arbetslag som fortsatt har grundläggande utbildningsbehov. Flera enheter uttrycker att de behöver utveckla och fördjupa det pedagogiska dokumentationsarbetet. Under 2015 kommer seminariedagar genomföras under temat "Barnsyn- och kunskapssyn"

Matematik finns i den pedagogiska verksamheten. Enheterna efterlyser fördjupade kunskaper om matematik i förskolan. Vad är matematik för små barn? Under 2015 kommer personal erbjudas studiecirkel där teori varvas med praktik.

Förslag till kommunfullmäktige

Andelen förskollärare i förskolan behöver utökas. Hur gör vi Stockholm attraktivt för förskollärare?

Spånga-Tensta ser att stora pensionsavgångar kommer ske inom de närmaste åren, vilket gör att behovet förväntas öka ytterligare. Stockholm stad har under åren gjort utbildningsatsningar för medarbetare och bör utöka dessa satsningar. Många medarbetare som söker utbildning har behörighet men blir ej antagna på grund av att platsantalet vid lärosätena är för få. Stockholm bör fortsätta samverka med universitet och högskola för att medverka till ökat platsantal.

Förskolläraryrkets attraktion behöver öka. En led i detta kan vara att titta över och förtydliga de karriärmöjligheter Stockholm kan erbjuda. Vad kan vara en karriärstege för förskollärare i Stockholm? Här är viktigt att ta lärdom av hur andra skolformer gör.

Flerspråkighet i förskolan. Hur kan staden på strategisk nivå fungera som stöd vid arbetet med flerspråkighet och modersmål i förskolan? Spånga-Tensta har, liksom flera andra stadsdelar, en betydande andel barn med annat modersmål. Det är av stor vikt att personal har kompetens i att arbeta med flerspråkighet.

Språkforskningsinstitutet har en viktig roll för personalens kompetens och ger stöd i form av utbildning, följer forskning och har stadsövergripande språknätverk.

Bilagor